

Ændring paa det ene eller det andet Omraade indenfor den kirkelige Lovgivning, har man opnaaet at faa den Ændring, som var nødvendig. Jeg kan huske tilbage til de tidligere Tider, da vi behandlede kirkelige Spørgsmaal her paa Rigsdagen, og kan navnlig ret tydelig huske, hvad der foregik i 1868, da Valgmenighedsloven blev vedtagen, de stærke Sammenstød, der den Gang fandt Sted, de stærke Bevægelser, der den Gang foregik indenfor de forskellige Retninger, den stærke Modstand, som navnlig Gejstligheden gjorde mod, hvad der den Gang tilsigtedes. Og det er rigtigt, som det ærede Medlem for Københavns 5te Valgkreds (Borbjerg) nævnedes før, at 6 af Landets 7 Biskopper protesterede mod den Lovgivning, som man da ønskede at indføre. Den ene, Kierkegaard, som var Kultusminister, var udsat for stærk Modstand, og han kunde til sidst ikke holde denne ud og trak sig tilbage fra sin Stilling. Jeg ved ogsaa nogen Besked med, hvorledes det gik til, at der den Gang blev givet efter, at den daværende Konseilspræsident, gamle Grev Frijs, kastede sig i Brechen for Lovens Gennemførelse. Jeg ved, hvad det var for en Mand, der optraadte som den egentlige Midler, da Stillingen var mest kritisk, og som sad inde med Betingelser for at kunne øve Paavirkning, hvor Paavirkning var nødvendig, for at Gennemførelsen af Loven kunde blive mulig, og for at vi kunde komme ud af den kritiske Tilstand, hvori vi da befandt os. Det var længst afdøde Kammerherre Carlsen fra Gl. Køgegaard. Det var ham, der forstod at øve Paavirkning, maaske allerhøjest op, paa en saadan Maade, at Spørgsmaalet den Gang blev løst.

Tiderne have siden vist, at det var i høj Grad fordelagtigt for den rolige Udvikling, at det Fremskridt, man da tilsigtede, blev gennemført. Jeg tror ikke, der er Fare for, at der skal opstaa saa store Sammenstød i vore Dage, naar vi skulle lovgive paa det kirkelige Omraade, som der den Gang fandt Sted. Vi vide alle, hvad der var Anledningen. Kortelig sagt: Pastor Birkedal havde forløbet sig under Paavirkning af en Presse, der var stemt i en vis bestemt Retning, og det var Tilfældet med mange andre foruden ham. Den Fejl, der skete fra hans Side, blev der taget alt for haardt paa, og saa skete det stærke Sammenstød. Jeg tror ikke, der er Fare for noget saadant i vore Dage. Jeg tror, der er ret god Udsigt til, at baade

det ene og det andet kirkelige Spørgsmaal kan løses, efterhaanden som der bliver Trang dertil.

Jeg skal i denne Forbindelse vende tilbage til en Bemærkning, der faldt fra det ærede Medlem for Københavns 5te Valgkreds, da han omtalte en Betænkning fra 1860, hvorunder blandt andet fandtes Navne som Frederik Hammerich, gamle Høgsbro, Gert Winther o. s. v. Den Fremstilling, det ærede Medlem gav af dette Forhold, har jeg ganske vist kun en Andenhaandserindring om, og jeg er for saa vidt end ikke sikker i min Erindring. Men jeg erindrer dog saa meget, at min Mening var, at den Stilling, de Mænd indtog den Gang, var i høj Grad teoretisk. Den skrev sig ikke fra en Trang, der var dikteret af Livet, paa ingen Maade, og det turde være, at de Betragtninger, som det ærede Medlem for Københavns 5te Valgkreds udtalte som sin Opfattelse, i visse Maader ere af samme Art: teoretiske Betragtninger, som ikke dikteres af det Liv, der i kirkelig Henseende føres her i vort Land. Derfor skulle vi ikke tage alt for meget Hensyn dertil. Vi skulle holde os til det, Livet dikterer, og det er netop det, der sker ved en saadan Lovgivning som den, Kultusministeren foreslaar os at beskæftige os med i dette Øjeblik.

For at fortsætte med noget andet almindeligt vil jeg sige i Modsætning til det ærede Medlem, der sidst havde Ordet (Hornstrup), at jeg deler den ærede Kirkeministers Betragtning i Spørgsmaalet om, hvorvidt det vilde være rigtigt nu at indføre et kirkeligt Raad eller ikke. Jeg kan ikke skønne rettere, end at det vil komme i Strid med den Udvikling, det kirkelige Liv har iblandt os. De forskellige Retninger, der nu leve ret fredeligt med hverandre, men som tidligere have levet under ret stærke Sammenstød, ville formentlig, er jeg bange for, faa Sammenstødene kaldte til Live, hvis vi nu forsøgte at gaa ad den Vej, det ærede Medlem, der sidst havde Ordet, anbefalede. Det ærede Medlem talte i øvrigt saa lempeligt og hensynsfuldt, at jeg ellers ikke finder mig i nogen egentlig Modsætning til ham. Naar jeg siger dette, taler jeg selvfølgelig nærmest om Forslaget angaaende Menighedsraad. I dette Lovforslag er der to Bestemmelser, som ganske vist ere en Gentagelse af det, der vedtoges i Fjor, og jeg skal derfor ikke sige meget om dem, men jeg vil dog ikke tilbageholde den Tvivl, jeg har overfor begge disse Bestemmelser. Den ene er den, at Præsten ikke længere skal være født Formand for